wmoadviesraad@schagen.nl
p/a Jan van der Benstraat 32
1742 SE SCHAGEN

Voorzitter
Mevr. I.J. van 't Veen

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Schagen
Postbus 8
1740 AA SCHAGEN

Datum: 26 oktober 2015
Onderwerp: Advies inzake ondersteuning mantelzorg
Bijlage(n): -

Geacht college,

Op 22 oktober j.l. hebt u ons verzocht te adviseren inzake de concept notitie "ontlasten mantelzorgers" en ons advies uiterlijk 27 oktober in te dienen. Hierbij geven wij gevolg aan uw verzoek.

Algemeen

In de adviesaanvraag staat aangegeven dat er voor gekozen is geen lijvig document te produceren, maar een handzame notitie, waarin de nadruk ligt op de uitvoering.

Wij begrijpen deze benadering, doch willen benadrukken dat een lichte presentatie geen afbreuk mag doen aan de status, die de wet aan dit onderwerp geeft: het vastleggen van de beleidsvoornemens met betrekking tot het faciliteren van de diverse groepen mantelzorgers en vrijwilligers behoort deel uit te maken van het plan, dat de gemeenteraad periodiek overeenkomstig Wmo art. 2.1.2 hoort vast te stellen. Het is ons duidelijk dat het 3D beleidsplan hier niet in voorziet en dat het aangegeven plan nog zal moeten ontstaan; wij raden u daarom aan om het onderwerp ondersteuning mantelzorg als eerst geproduceerde element van dit plan aan te merken.

Bepalingen uit de Wet maatschappelijke ondersteuning

Artikel 2.1.6 geeft aan dat er een jaarlijkse blijk van waardering aan de mantelzorgers van cliënten uit de eigen gemeente zal worden toegekend en dat de wijze van uitvoering bij verordening moet zijn vastgelegd. De huidige verordening maatschappelijke ondersteuning bevestigt de uitgifte van deze blijk van waardering doch geeft geen uitvoering hiervan aan. De voorliggende notitie spreekt in vage termen over waardering, doch de jaarlijkse blijk van waardering wordt niet genoemd. Slechts in het concept uitvoeringsprogramma

wordt over een keuzepakket gesproken, doch niet duidelijk is of dit een expliciete waardering is of een vorm van praktische en materiele hulp voor de mantelzorger.

Met de kanteling in het sociale domein zijn de budgetten voor het mantelzorgcompliment overgedragen aan de gemeenten. Voor Schagen betreft dit een compliment voor 500 mantelzorgers (informatie uit overleg d.d. 24 september); uitgaande van de toenmalige hoogte van het compliment betekent dit een budget van ongeveer € 100.000. Het mantelzorgcompliment genoot bijzondere waardering; terwille van het draagvlak voor het nieuwe mantelzorgbeleid is het naar ons inzicht heel belangrijk om aan te geven hoe dit budget nu wordt aangewend en welk gedeelte daarvan thans voor een compliment beschikbaar is.

Met betrekking tot het waarderen van mantelzorgers adviseren wij u:

- De burger helder te maken hoe het voor het compliment beschikbare budget is aangepast
- De mantelzorger vrij te laten in de bestemming van zijn compliment (geldbedrag of breed besteedbare tegoedbon)
- Het woord mantelzorgcompliment of mantelzorgwaardering expliciet te noemen in beleidsdocument en toekenningsbescheiden
- Het mantelzorgcompliment te regelen in de verordening maatschappelijke ondersteuning.

Artikel 2.2.2 geeft aan dat er algemene maatregelen en algemene voorzieningen getroffen moeten worden om mantelzorg te stimuleren en te ondersteunen. Wij adviseren u de daarvoor in aanmerking komende onderdelen van het uitvoeringsprogramma als algemene voorziening te institutionaliseren, op te nemen in het eerder aangegeven plan en in de verordening op te nemen in hoeverre er een bijdrage voor het gebruik van deze voorzieningen verschuldigd is. (voor het geval de betreffende voorziening ook voor gebruikers buiten de doelgroep aantrekkelijk is)

Artikel 5.1.1 tweede lid geeft u de bevoegdheid een administratie van mantelzorgers op te zetten aan de hand van rechtmatig verkregen persoonsgegevens. Wij adviseren u om van deze bevoegdheid gebruik te maken, enerzijds ter ondersteuning van het proces van maatschappelijke ondersteuning en het zichtbaar maken van de rechthebbenden op het mantelzorgcompliment, anderzijds omdat systematische administratie bijdraagt aan het complementeren en actualiseren van het inzicht in de groep mantelzorgers.

<u>Financieel</u>

De notitie bevat een paragraaf "vermogenstoets en eigen bijdrage". Hoewel wij instemmen met de strekking van deze paragraaf, n.l. het voorkomen dat er voor mantelzorg ongewenst bijdragen geïnd gaan worden, kunnen wij de inhoud van de paragraaf niet helemaal volgen.

Met de verordening kan geregeld worden dat het gebruik van algemene voorzieningen ter ondersteuning van mantelzorgers kosteloos is. Eigen bijdragen en vermogenstoets komen pas in beeld bij maatwerkvoorzieningen en maatwerkvoorzieningen hebben betrekking op de cliënt zelf. Mantelzorgondersteuning moet juist voorkomen dat er een beroep op maatwerkvoorzieningen wordt gedaan en vormt uit dien verstande zelf geen maatwerkvoorziening. De memorie van toelichting op de wet maatschappelijke ondersteuning is hier duidelijk over (hoofdstuk 4.2) Pas wanneer de mantelzorgondersteuning de gedaante krijgt van een voorziening voor de cliënt zelf, i.c. respijtzorg in de vorm van een kortdurende opname is er sprake van een maatwerkvoorziening (definitie maatwerkvoorziening in de wet) Het innen van een eigen bijdrage hiervoor kunnen wij in de context van de overige verlening van maatschappelijke ondersteuning echter niet bijzonder onredelijk vinden.

Wij adviseren u de paragraaf "vermogenstoets en eigen bijdrage" in deze zin aan te passen.

Praktische en materiele ondersteuning van de mantelzorger
De notitie komt tot de constatering dat de gemiddelde mantelzorger € 1200 onkosten heeft; wij willen dit iets breder zien. Een mantelzorger heeft ook nog een eigen huishouden en de tijd, energie en middelen die de mantelzorger spendeert aan de zorgvrager kan niet meer aangewend worden voor het eigen huishouden. Daar waar dit gaat knellen of bijzonder onredelijk is, heeft de mantelzorger behoefte aan materiele ondersteuning. Respijtzorg, weliswaar een bijzonder waardevol instrument, is echter geen oplossing om een blijvende spanning weg te nemen. Het gaat hier dan met name om vervoerskosten en de zorg voor het eigen huishouden. Gemeenten hebben een grote beleidsvrijheid om dit op te lossen en wij vinden dat het wijkteam de mogelijkheid moet hebben om, daar waar toepasselijk, materiele ondersteuning in te zetten om de mantelzorg in stand te houden. Deze ondersteuning betaalt zichzelf terug: mantelzorg is bijna altijd minder kostbaar en bovendien kwalitatief beter dan de vervangende maatwerkvoorziening. Wij adviseren u praktische en materiele ondersteuning voor mantelzorgers beschikbaar te maken, ook als de mantelzorger in een andere gemeente woont.

Samenhang met andere regelingen

Uitvoering van andere regelingen kunnen de mantelzorg raken. In het uitvoeringsprogramma wordt het optreden als zorgvrijwilliger als tegenprestatie in de participatiewet al genoemd. Op overeenkomstige wijze kunnen bijstandsgerechtigde mantelzorgers worden vrijgesteld van de tegenprestatie.

Reeds eerder hebben wij u geadviseerd over het aanwenden van de huishoudelijke hulptoelage (HHT) in de gedaante van een algemene voorziening; in dit kader zou dit betekenen dat in Schagen wonende mantelzorgers effectieve materiele ondersteuning kunnen genieten.

Tenslotte willen wij niet onbenoemd laten dat de participatiewet in artikel 9 tweede lid u de mogelijkheid geeft om mantelzorgers, indien daar dringende redenen voor aanwezig zijn, tijdelijk vrij te stellen van de arbeidsplicht (sollicitatieplicht); wij willen dit onderwerp aanstippen, doch het ontbreekt ons verder aan inzicht om hier dieper op in te gaan.

Wij adviseren u om de samenhang in uitvoering met andere regelingen in het beleidsplan op te nemen.

Tenslotte

Wij waarderen de wijze, waarop de notitie de kern van het probleem weergeeft in de alinea "uitdaging"; wij kunnen het daar alleen maar hartgrondig mee eens zijn. Voor het overige vinden wij dat de tekst van de notitie nogal vrijblijvend is en dat een aantal beleidsvoornemens uitsluitend verstopt zitten in de uitvoeringstabel. Voor het verdere proces denken wij dat het praktisch is om ons advies samen met de notitie aan de raad ter besluitvorming aan te bieden en na inhoudelijke goedkeuring door de raad het opstellen van het beleidsplan mantelzorg overeenkomstig Wmo artikel 2.1.2 ter hand te nemen.

Samenvattend luiden onze inhoudelijke aanbevelingen:

- De uitvoering van de genoemde bepalingen uit de Wet maatschappelijke ondersteuning als aangegeven in het beleidsplan op te nemen;
- De paragraaf "vermogenstoets en eigen bijdrage" aan te passen;
- Praktische en materiële ondersteuning van de mantelzorger in het beleidsplan en de verordening op te nemen
- De samenhang in uitvoering met andere regelingen in het beleidsplan te omschrijven.

Als allerlaatste opmerking willen wij nog meegeven dat de adviestermijn op dit stuk in plaats van zes weken vier dagen heeft omvat. Wij hebben hier niet tegen geageerd om het tot stand komen van het mantelzorgbeleid niet te frustreren, maar vragen u er oog voor te hebben dat ook het opstellen van een doordacht advies zijn tijd nodig heeft.

Met vriendelijke groet,

namens de Wmo Adviesraad Schagen,

Ingrid van 't Veen
Voorzitter